

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 5ης Οκτωβρίου 1994 *

Στην υπόθεση C-280/93,

Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, εκπροσωπούμενη από τον E. Röder, Ministerialrat στο ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας, Villemomblerstr. 76, Βόννη, και τον J. Sedemund, δικηγόρο Κολωνίας,

προσφεύγουσα,

υποστηριζόμενη από το

Βασίλειο του Βελγίου, εκπροσωπούμενο από τον J. Devadder, διευθυντή διοικητικού στη Νομική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών, Εξωτερικού Εμπορίου και Συνεργασίας για την Ανάπτυξη, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία του Βελγίου, 4, rue des Girondins, και το

Βασίλειο των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενο από τους J. W. de Zwaan και T. Heukels, βοηθούς νομικούς συμβούλους στο Υπουργείο Εξωτερικών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία των Κάτω Χωρών, 5, rue C. M. Sproo,

παρεμβαίνοντες,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

κατά

του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενου από τους J.-P. Jacqué, διευθυντή της Νομικής Υπηρεσίας, B. Schloh, A. Brautigam και J. Huber, νομικούς συμβούλους, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον B. Eynard, διευθυντή της Διευθύνσεως Νομικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, 100, boulevard Konrad Adenauer,

καθού,

υποστηριζόμενο από τους

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους P. Gilsdorf, κύριο νομικό σύμβουλο, και U. Wölker, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Γ. Κρεμλή, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, centre Wagner, Kirchberg,

Ελληνική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τον Β. Κοντόλαιμο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και την Β. Πελέκου, δικαστική αντιπρόσωπο, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της Ελλάδας, 117, Val Sainte-Croix,

Βασίλειο της Ισπανίας, εκπροσωπούμενο από τον Navarro González, γενικό διευθυντή της Διευθύνσεως Κοινοτικού Νομικού και Θεσμικού Συντονισμού, και τη Rosario Silva de Lapuerta, abogado del Estado, της Υπηρεσίας Κοινοτικών Διαφορών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της Ισπανίας, 4-6, boulevard E. Servais,

Γαλλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τον J.-P. Puissochet, διευθυντή Νομικών Υποθέσεων στο Υπουργείο Εξωτερικών, και την C. de Salins, σύμβουλο Εξωτερικών Υποθέσεων, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της Γαλλίας, 9, boulevard du Prince Henri,

Ιταλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τον καθηγητή L. Ferrari Bravo, προϊστάμενο της Υπηρεσίας Διπλωματικών Διαφορών του Υπουργείου Εξωτερικών, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της Ιταλίας, 5, rue Marie-Adelaide,

Πορτογαλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τον L. Fernandes, διευθυντή της Νομικής Υπηρεσίας της Γενικής Διευθύνσεως για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες του Υπουργείου Εξωτερικών, τη M. L. Duarte και τον H. Santos Cardoso, νομική σύμβουλο και κύριο πάρεδρο αντιστοίχως στην ίδια νομική υπηρεσία, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία της Πορτογαλίας, 33, allée Scheffer,

Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, εκπροσωπούμενο από την S. L. Hudson, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τον D. Anderson, barrister, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την πρεσβεία του Ηνωμένου Βασιλείου, 14, boulevard Roosevelt,

παρεμβαίνοντες,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως του τίτλου IV και του άρθρου 21, παράγραφος 2, του Κανονισμού (ΕΟΚ) 404/93 του Συμβουλίου, της 13ης Φεβρουαρίου 1993, για την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας (ΕΕ L 47, σ. 1),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους Ο. Due, Πρόεδρο, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, M. Diez de Velasco και D. A. O. Edward, προέδρους τμήματος, Κ. Ν. Κακούρη, R. Joliet, F. A. Schockweiler (εισηγητή), G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P. J. G. Karpteyn και J. L. Murray, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. Gulmann

γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε, κατά τη συνεδρίαση της 20ής Απριλίου 1994, τις προφορικές παρατηρήσεις της Γερμανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον E. Röder και J. Sedemund, δικηγόρο, της Βελγικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον J. Devadder, του Συμβουλίου, εκπροσωπούμενου από τους J.-P. Jacqué, B. Schloh, A. Brautigam και J. Huber, της Ελληνικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον Β. Κοντόλαιμο και τη Β. Πελέκου, της Ισπανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τη Rosario Silva de Lapuerta, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την C. de Salins και τον N. Eybalin, γραμματέα Εξωτερικών Υποθέσεων στη Διεύθυνση Νομικών Υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τη M. L. Duarte, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενης από τη S. L. Hudson, επικουρούμενης από τον D. Anderson, barrister, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους P. Gilsdorf, κύριο νομικό σύμβουλο, και E. de March, νομικό σύμβουλο,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Ιουνίου 1994,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 14 Μαΐου 1993, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζήτησε, δυνάμει του άρθρου 173, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, την ακύρωση του τίτλου IV και του άρθρου 21, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 404/93 του Συμβουλίου, της 13ης Φεβρουαρίου 1993, για την κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας (ΕΕ L 47, σ. 1, στο εξής: κανονισμός).
- 2 Πριν εξετασθούν οι προβαλλόμενοι λόγοι ακυρώσεως, πρέπει να υπενθυμιστεί συντόμως το προ της εκδόσεως του κανονισμού νομικό καθεστώς και οι κρισιμες για την εξέταση της νομιμότητάς του διατάξεις.

Επί της προ του κανονισμού καταστάσεως

- 3 Οι περιστάσεις υπό τις οποίες εκδόθηκε ο κανονισμός σκιαγραφούνται στη δεύτερη αιτιολογική σκέψη ως εξής:

«(...) μέχρι σήμερα υπήρχαν, στα κράτη μέλη παραγωγής μπανανών της Κοινότητας, εθνικές οργανώσεις αγοράς με σκοπό να εξασφαλίζουν για τους παραγωγούς τη διάθεση της παραγωγής τους στην εθνική αγορά καθώς και έσοδα ανάλογα με το κόστος παραγωγής. (...) αυτές οι εθνικές οργανώσεις αγοράς εφαρμόζουν ποσοτικούς περιορισμούς που εμποδίζουν την υλοποίηση μιας ενιαίας αγοράς των μπανανών. (...) ορισμένα από τα κράτη μέλη που δεν είναι παραγωγοί εξασφαλίζουν την προνομιστική διάθεση για τις μπανάνες καταγωγής από χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (χώρες ΑΚΕ),

ενώ άλλα εφαρμόζουν ένα φιλελεύθερο σύστημα εισαγωγών, ένα εκ των οποίων περιλαμβάνει ακόμα και προνομιακή δασμολογική κατάσταση. (...) αυτά τα διάφορα καθεστάτα πλήττουν την ελεύθερη κυκλοφορία μπανανών στο εσωτερικό της Κοινότητας και την εφαρμογή ενός κοινού καθεστώτος για τις συναλλαγές με τις τρίτες χώρες και (...), ενόψει της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς, πρέπει να συσταθεί μια ισόρροπη και εύκαμπτη κοινή οργάνωση της αγοράς στον τομέα της μπανάνας η οποία θα υποκαθιστά τα διάφορα εθνικά καθεστάτα».

- 4 Προ της εκδόσεως του κανονισμού, οι εισαγωγές μπανανών — προελεύσεως κατά βάση Λατινικής Αμερικής — στα κράτη της Benelux, στη Δανία και στην Ιρλανδία επλήττοντο με δασμό μόνο 20 % παγιωμένο στο πλαίσιο της GATT. Στη Γαλλία, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ιταλία, στην Ισπανία, στην Πορτογαλία και στην Ελλάδα οι εθνικές αγορές προστατεύονταν και η κατανάλωση καλυπτόταν είτε από την κοινοτική παραγωγή, είτε μέσω εισαγωγών από τα κράτη ΑΚΕ.
- 5 Λόγω των διαρθρωτικών ανεπαρκειών που περιορίζουν την ανταγωνιστικότητα της παραγωγής των κοινοτικών χωρών, αλλά και των χωρών ΑΚΕ, το κόστος παραγωγής και οι τιμές καταναλωτή των κοινοτικών μπανανών και των μπανανών ΑΚΕ υπερέβαιναν αισθητά τα αντίστοιχα μεγέθη των μπανανών τρίτων χωρών.

Όσον αφορά το «πρωτόκολλο για τις μπανάνες»

- 6 Δυνάμει του πρωτοκόλλου που προσαρτάται στη σύμβαση εφαρμογής περί συνδέσεως των υπερπόντιων χωρών και εδαφών με την Κοινότητα, την οποία προβλέπει το άρθρο 136 της Συνθήκης (στο εξής: πρωτόκολλο για τις μπανάνες), η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ετύγχανε προνομιακού καθεστώτος, το οποίο της επέτρεπε να εισάγει αδασμολόγητα ετήσια ποσόστωση

μπανανών, η οποία οριζόταν σε σχέση προς τον όγκο των εισαγωγών του 1956. Η βασική αυτή ποσόστωση έπρεπε να μειώνεται σταδιακά, σε συνάρτηση με την πρόοδο που σημειωνόταν στην πραγματοποίηση της κοινής αγοράς. Για τις ετήσιες ποσοστάσεις προβλεπόταν αύξηση, σύμφωνα με τους κανόνες υπολογισμού των παραγράφων 3 και 4. Στην περίπτωση που οι υπερπόντιες χώρες και εδάφη αδυνατούσαν να προμηθεύσουν το σύνολο των ποσοτήτων που ζητούσε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη δήλωναν ότι είναι έτοιμα, δυνάμει της παραγράφου 6, να δώσουν την έγκρισή τους για αντίστοιχη αύξηση της επιτρεπομένης ποσοστώσεως.

- 7 Σύμφωνα με την παράγραφο 4, τρίτο εδάφιο, του πρωτοκόλλου για τις μπανάνες,

«κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, το Συμβούλιο αποφασίζει, με ειδική πλειοψηφία, την κατάργηση ή την τροποποίηση αυτής της ποσοστώσεως».

- 8 Βάσει του πρωτοκόλλου για τις μπανάνες, το οποίο συνέχισε να εφαρμόζεται παρ' όλον ότι η ισχύς της συμβάσεως συνδέσεως είχε λήξει από τις 31 Δεκεμβρίου 1962, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας εισήγαγε αδασμολογήτως, το 1992, 1 371 000 τόνους μπανανών καταγωγής τρίτων χωρών· από αυτούς οι 721 000 τόνοι εισήχθησαν σύμφωνα με τον υπολογισμό των παραγράφων 3 και 4 και οι 650 000 ως συμπλήρωμα, για το οποίο ζητήθηκε — και παρασχέθηκε — η έγκριση που προβλέπεται στην παράγραφο 6 του πρωτοκόλλου.

Όσον αφορά τη σύμβαση του Λομέ

- 9 Η εισαγωγή μπανανών καταγωγής κρατών ΑΚΕ διέπεται από την τέταρτη σύμβαση ΑΚΕ-ΕΟΚ, που υπογράφηκε στο Λομέ στις 15 Δεκεμβρίου 1989 και εγκρίθηκε με απόφαση του Συμβουλίου και της Επιτροπής στις 25 Φεβρουαρίου 1991 (ΕΕ L 229, σ. 1, στο εξής: σύμβαση του Λομέ).

10 Σύμφωνα με το άρθρο 168 της συμβάσεως του Λομέ,

«1. Τα προϊόντα καταγωγής των κρατών ΑΚΕ εισάγονται στην Κοινότητα άνευ δασμών και φόρων ισοδυνάμου αποτελέσματος.

2. α) Τα προϊόντα καταγωγής των κρατών ΑΚΕ:

— τα οποία απαριθμούνται στον πίνακα του παραρτήματος II της Συνθήκης, όταν υπόκεινται σε κοινή οργάνωση της αγοράς κατά την έννοια του άρθρου 40 της συνθήκης,

ή

— τα οποία, κατά την εισαγωγή στην Κοινότητα, υπόκεινται σε ειδική ρύθμιση ως συνέπεια της εφαρμογής της κοινής γεωργικής πολιτικής,

εισάγονται στην Κοινότητα, κατά παρέκκλιση από το γενικό καθεστώς που ισχύει έναντι των τρίτων χωρών, σύμφωνα με τις ακόλουθες διατάξεις:

i) εισάγονται άνευ δασμών τα προϊόντα για τα οποία οι ισχύουσες κατά τη στιγμή της εισαγωγής τους διατάξεις δεν προβλέπουν την εφαρμογή, εκτός από δασμούς, κανενός άλλου μέτρου σχετικά με την εισαγωγή τους,

ii) για τα άλλα προϊόντα πλην των αναφερομένων στο σημείο i), η Κοινότητα λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να τους εξασφαλίσει ευνοϊκότερη μεταχείριση από εκείνη που παρέχεται για τα ίδια προϊόντα στις τρίτες χώρες οι οποίες απολαύουν της ρήτρης του μάλλον ευνοούμενου κράτους (...)

11 Το πρωτόκολλο αριθ. 5 για τις μπανάνες, που επισυνάπτεται στη σύμβαση του Λομέ (στο εξής: πρωτόκολλο αριθ. 5), ορίζει στο άρθρο 1:

«Όσον αφορά τις εξαγωγές μπανανών του στις αγορές της Κοινότητας, κανένα κράτος ΑΚΕ δεν θα βρεθεί σε λιγότερο ευνοϊκή θέση απ' ό,τι στο παρελθόν ή στο παρόν, όσον αφορά την πρόσβασή του στις παραδοσιακές αγορές του και τα πλεονεκτήματά του στις αγορές αυτές.»

12 Η κοινή διακήρυξη επί του πρωτοκόλλου αριθ. 5, που αποτελεί αντικείμενο του παραρτήματος LXXIV, προβλέπει τα εξής:

«(...) το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 5 δεν εμποδίζει την Κοινότητα να καθιερώσει κοινούς κανόνες για τις μπανάνες, κατόπιν ολοκληρωμένης διαβουλεύσεως με τα κράτη ΑΚΕ, ούτως ώστε κανένα κράτος ΑΚΕ το οποίο είναι κατά παράδοση προμηθευτής να μη βρεθεί σε λιγότερο ευνοϊκή θέση απ' ό,τι στο παρελθόν ή στο παρόν, όσον αφορά την πρόσβασή του στην Κοινότητα και τα πλεονεκτήματά του στην Κοινότητα (...).»

13 Με ειδική δήλωση επί του πρωτοκόλλου αριθ. 5, που αποτελεί το αντικείμενο του παραρτήματος LXXV, η Κοινότητα αναγνώρισε τα ιδιαίτερα δικαιώματα των κρατών ΑΚΕ που είναι κατά παράδοση προμηθευτές.

Όσον αφορά τον προσβαλλόμενο κανονισμό

- 14 Κατά την τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού, η κοινή οργάνωση αγορών

«πρέπει, τηρουμένης της κοινοτικής προτίμησης και των διαφόρων διεθνών υποχρεώσεων της Κοινότητας, να επιτρέπει τη διάθεση στην κοινοτική αγορά, σε τιμές δίκαιες τόσο για τους παραγωγούς όσο και για τους καταναλωτές, μπανανών που παράγονται στην Κοινότητα και στα κράτη ΑΚΕ, τα οποία είναι κατά παράδοση προμηθευτές, δίχως να πλήττονται οι εισαγωγές μπανανών που κατάγονται από άλλες προμηθεύτριες τρίτες χώρες και εξασφαλίζονται επαρκή εισοδήματα στους παραγωγούς».

- 15 Ο κανονισμός θέτει, στους τίτλους I και II, κοινές προδιαγραφές ποιότητας και εμπορίας εντός της Κοινότητας και προβλέπει τη δημιουργία οργανώσεων παραγωγών και μηχανισμών συνεννοήσεως.

- 16 Ο τίτλος III καθιερώνει καθεστώς ενισχύσεως για αντιστάθμιση της ενδεχόμενης απώλειας εισοδήματος προς τους κοινοτικούς παραγωγούς, η οποία αντιστάθμιση δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 854 000 τόνους και κατανέμεται μεταξύ των διαφόρων περιφερειών παραγωγής της Κοινότητας.

- 17 Το καθεστώς των συναλλαγών με τις τρίτες χώρες, που ρυθμίζεται στον τίτλο IV, προβλέπει ότι οι παραδοσιακές αδασμολόγητες εισαγωγές μπανανών από κράτη ΑΚΕ προς την Κοινότητα μπορούν να συνεχισθούν. Παράρτημα του

κανονισμού ορίζει την ποσότητα αυτή σε 857 700 τόνους και την κατανέμει μεταξύ των κρατών ΑΚΕ που είναι κατά παράδοση προμηθευτές.

18 Κατά το άρθρο 18 του κανονισμού,

«1. Ανοίγεται κάθε έτος δασμολογική ποσόστωση δύο εκατομμυρίων τόνων ανά καθαρό βάρος για τις εισαγωγές μπανάνας από τρίτες χώρες και μη παραδοσιακής μπανάνας ΑΚΕ.

Στα πλαίσια αυτής της δασμολογικής ποσόστωσης, οι εισαγωγές μπανάνας από τρίτες χώρες υπόκεινται σε δασμό 100 ECU ανά τόνο, ενώ οι εισαγωγές μη παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ υπόκεινται σε μηδενικό δασμό.

(...)

2. Εκτός από την ποσόστωση που αναφέρεται στην παράγραφο 1:

- οι μη παραδοσιακές εισαγωγές μπανανών ΑΚΕ υπόκεινται σε δασμό 750 ECU ανά τόνο,
- οι εισαγωγές μπανανών από τρίτες χώρες υπόκεινται σε δασμό 850 ECU ανά τόνο (...).

19 Κατά το άρθρο 18, παράγραφος 1,

«Η δασμολογική ποσόστωση ανοίγεται, από 1ης Ιουλίου 1993, μέχρι ύψους:

α) 66,5 % για τους επιχειρηματίες που ασχολήθηκαν με την εμπορία μπανάνας τρίτων χωρών ή/και μη παραδοσιακής μπανάνας ΑΚΕ·

β) 30 % για τους επιχειρηματίες που ασχολήθηκαν με την εμπορία κοινοτικής μπανάνας ή/και παραδοσιακής μπανάνας ΑΚΕ·

γ) 3,5 % για τους εγκατεστημένους στην Κοινότητα επιχειρηματίες οι οποίοι άρχισαν να ασχολούνται με την εμπορία μπανάνας πλην της κοινοτικής ή/και της παραδοσιακής μπανάνας ΑΚΕ από το 1992 (...)»

20 Δυνάμει του άρθρου 16, κάθε χρόνο καταρτίζεται κατά πρόβλεψη υπολογισμός της παραγωγής και καταναλώσεως στην Κοινότητα, καθώς και των εισαγωγών και των εξαγωγών· αυτός ο υπολογισμός μπορεί, εάν παραστεί ανάγκη, να αναθεωρείται κατά τη διάρκεια της περιόδου εμπορίας.

21 Το άρθρο 18, παράγραφος 1, τέταρτο εδάφιο, προβλέπει αύξηση του όγκου της ετήσιας ποσοστώσεως βάσει του υπολογισμού του άρθρου 16.

22 Το άρθρο 20 καθιερώνει την αρχή του μεταβιβαστού των πιστοποιητικών εισαγωγής και αναθέτει στην Επιτροπή να καθορίσει τις προϋποθέσεις εφαρμογής της αρχής αυτής.

- 23 Κατά το άρθρο 21, παράγραφος 2, η δασμολογική ποσόστωση που προβλέπεται στο πρωτόκολλο για τις μπανάνες καταργείται.
- 24 Με Διάταξη της 29ης Ιουνίου 1993, C-280/93 R, Γερμανία κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1993, σ. I-3667), το Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση λήψεως προσωρινών μέτρων, με την οποία η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ζήτησε να της επιτραπεί, μέχρις ότου το Δικαστήριο αποφανθεί επί της κύριας δίκης, να εισάγει χωρίς δασμούς μπανάνες από τρίτες χώρες στις ίδιες ετήσιες ποσότητες όπως και το 1992.
- 25 Με Διατάξεις της 13ης Ιουλίου 1993, επιτράπη στην Ελληνική Δημοκρατία, το Βασίλειο της Ισπανίας, τη Γαλλική Δημοκρατία, την Ιταλική Δημοκρατία, την Πορτογαλική Δημοκρατία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Επιτροπή να παρέμβουν στην υπόθεση υπέρ του Συμβουλίου· με Διατάξεις της ίδιας ημερομηνίας επιτράπη στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών και το Βασίλειο του Βελγίου να παρέμβουν στην υπόθεση υπέρ της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.
- 26 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας επικαλείται ορισμένους λόγους ακυρώσεως αναγομένους στην παράβαση ουσιώδους τύπου και στην παραβίαση ουσιαστικών κανόνων και θεμελιωδών αρχών του κοινοτικού δικαίου, της συμβάσεως του Λομέ, των κανόνων της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (στο εξής: GATT) και του πρωτοκόλλου για τις μπανάνες.

Επί της παραβάσεως ουσιώδους τύπου

- 27 Προς στήριξη αυτού του λόγου ακυρώσεως, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας προβάλλει τρία επιχειρήματα.

- 28 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, πρώτον, ότι η διαδικασία εκδόσεως του κανονισμού ήταν αντικανονική, κατά το ότι το κείμενο του κανονισμού διαφέρει από την αρχική πρόταση της Επιτροπής χωρίς να έχει διατυπωθεί και να έχει επισήμως υιοθετηθεί από την Επιτροπή νέα πρόταση. Το δικαίωμα προτάσεως, περί του οποίου το άρθρο 43 της Συνθήκης, συνιστά κατά την προσφεύγουσα ίδιον δικαίωμα της Επιτροπής να μετέχει στην κατάρτιση των πράξεων του Συμβουλίου και δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ο επίτροπος που είναι υπεύθυνος για έναν φάκελο απλώς επικυρώνει, εν ονόματι της Επιτροπής, τον συμβιβασμό που επιτεύχθηκε στους κόλπους του Συμβουλίου. Το άρθρο 27 του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής (ΕΕ 1963, 181, σ. 63) δεν επιτρέπει αυτονόμηση των μελών της Επιτροπής, κατά παραβίαση της αρχής της συλλογικότητας, παρά μόνο για σαφώς ορισμένα διαχειριστικά ή διοικητικά μέτρα.
- 29 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας διατείνεται, δεύτερον, ότι ο κανονισμός στερείται αιτιολογίας, καθόσον αφορά αποκλειστικά την πρώτη πρόταση της Επιτροπής.
- 30 Ισχυρίζεται, τρίτον, ότι, δεδομένου του ουσιώδους χαρακτήρα των τροποποιήσεων που επέφερε η δεύτερη πρόταση της Επιτροπής, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έπρεπε να εκφράσει τη γνώμη του ακόμη μία φορά. Συναφώς, η προσφεύγουσα αναφέρει δύο ουσιώδεις τροποποιήσεις. Ο δασμός ύψους 20 % ad valorem που καθιερώνεται στο πλαίσιο της GATT, ενώ στην πρώτη πρόταση διατηρείτο, αντικαθίσταται από ειδικό δασμό ύψους 100 ECU ανά τόνο. Η δασμολογική υπο-ποσόστωση εκ 30 % των μπανανών τρίτων χωρών ήταν ανοικτή, σύμφωνα με την αρχική πρόταση, στους εισαγωγείς μπανανών τρίτων χωρών οι οποίοι δεσμεύονταν να διαθέσουν μία καθορισμένη ποσότητα κοινωνικών μπανανών και/ή παραδοσιακών μπανανών ΑΚΕ· ομοίως, υπό το αρχικό σύστημα, οι «νέοι εισαγωγείς» μπορούσαν να μετάσχουν σε αυτό το συνεταιρικό καθεστώς, ενώ ήδη η υπο-ποσόστωσή τους περιορίζεται στο 3,5 % της δασμολογικής ποσοστώσεως.

- 31 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο ειδικότερα από την Επιτροπή, αντιτείνει ότι η διαδικασία εκδόσεως του κανονισμού ήταν νομότυπη και ότι στο Συμβούλιο είχε υποβληθεί τροποποιημένη πρόταση της Επιτροπής· υποστηρίζει ότι ο κανονισμός δεν πρέπει να αφορά ταυτοχρόνως την αρχική πρόταση της Επιτροπής και τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις και ότι οι επελεθούσες τροποποιήσεις δεν επέβαλαν νέα διαβούλευση με το Κοινοβούλιο.
- 32 Προς εξέταση του νομοτύπου της διαδικασίας εκδόσεως του κανονισμού, πρέπει να υπενθυμιστεί η εξέλιξη της όπως αυτή προκύπτει από τα γραπτά υπομνήματα και τις παρατηρήσεις που διατύπωσαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση το Συμβούλιο και η Επιτροπή. Κατά τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, τους οποίους δεν αντέκρουσε η προσφεύγουσα, η Επιτροπή ανέθεσε στο μέλος της που είναι υπεύθυνο για τη γεωργία να διαπραγματευθεί τον φάκελο «μπανάνες» στο Συμβούλιο Υπουργών από 14 μέχρι 17 Δεκεμβρίου 1992, με την προοπτική να επιτευχθεί ένας γενικός συμβιβασμός. Κατόπιν της συνόδου του Συμβουλίου, ο υπεύθυνος επίτροπος ενημέρωσε την ολομέλεια της Επιτροπής περί των αποτελεσμάτων του Συμβουλίου και κυρίως περί του συμβιβασμού για τις μπανάνες, χωρίς κανέναν από τους Επιτρόπους να προβάλει αντίρρηση είτε επί της διαδικασίας που ακολουθήθηκε είτε επί του αποτελέσματος των διαπραγματεύσεων.
- 33 Στις 12 Φεβρουαρίου 1993, ο υπεύθυνος για την υπόθεση επίτροπος έκανε ενώπιον του Συμβουλίου την ακόλουθη δήλωση:

«Η Επιτροπή επιβεβαιώνει ότι το κείμενο που έχετε μπροστά σας αποδίδει την πρόταση της Επιτροπής όπως τροποποιήθηκε κατά τον πολιτικό συμβιβασμό του Δεκεμβρίου, όπως ο πολιτικός συμβιβασμός μεταφέρθηκε σε νομικές διατάξεις στο κείμενο επί του οποίου πρόκειται να ψηφίσει το Συμβούλιο.»

- 34 Στις 13 Φεβρουαρίου 1993, το Συμβούλιο ψήφισε τον κανονισμό με πλειοψηφία κατά μία ψήφο μεγαλύτερη από την ειδική.

- 35 Από την εξέλιξη της διαδικασίας, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της δηλώσεως που έκανε ο αρμόδιος επίτροπος στις 12 Φεβρουαρίου 1993 ενώπιον του Συμβουλίου, προκύπτει ότι κατά τη στιγμή της οριστικής αποφάσεώς του, ήτοι στις 13 Φεβρουαρίου, η πρόταση της Επιτροπής που υποβλήθηκε στο Συμβούλιο ήταν τροποποιημένη συμφώνως προς τον πολιτικό συμβιβασμό τον οποίο αποδέχτηκε ο αρμόδιος επίτροπος εξ ονόματος της Επιτροπής κατά τη σύνοδο του Συμβουλίου του Δεκεμβρίου 1992 και επικύρωσε η ολομέλεια της Επιτροπής.
- 36 Το γεγονός ότι αυτή η τροποποιημένη πρόταση δεν έλαβε γραπτή μορφή δεν έχει καμία συνέπεια. Το άρθρο 149, παράγραφος 3, της Συνθήκης προβλέπει ότι, ενόσω το Συμβούλιο δεν έχει ακόμη αποφασίσει, η Επιτροπή μπορεί να τροποποιεί την πρότασή της καθ' όλη τη διάρκεια των διαδικασιών που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, χωρίς να επιβάλλει οι τροποποιημένες προτάσεις να γίνονται κατ' ανάγκην γραπτώς. Τέτοιες τροποποιημένες προτάσεις αποτελούν μέρος της διαδικασίας της κοινοτικής νομοθεσίας, η οποία χαρακτηρίζεται από κάποια ευκαμψία, απαραίτητη για την επίτευξη συγκλίσεως των απόψεων μεταξύ των οργάνων. Διαφέρουν ουσιωδώς από τις πράξεις τις οποίες εκδίδει η Επιτροπή και οι οποίες αφορούν ευθέως τους ιδιώτες. Υπ' αυτές τις συνθήκες, για την υιοθέτηση των προτάσεων αυτών δεν μπορεί να απαιτηθεί η απαραίτητη τήρηση των τύπων που προβλέπονται για την υιοθέτηση των πράξεων που αφορούν ευθέως τους ιδιώτες (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 15 Ιουνίου 1994, C-137/92 P, BASF, Συλλογή 1994, σ. I-2555).
- 37 Όσον αφορά την έλλειψη θεωρήσεως της υποτιθεμένης δεύτερης προτάσεως, πρέπει να παρατηρηθεί ότι δεν υπήρξε νέα πρόταση, αλλ' απλώς τροποποίηση της αρχικής προτάσεως. Μολονότι το άρθρο 190 της Συνθήκης επιβάλλει όπως στην πρόταση της Επιτροπής γίνεται αναφορά στα μέτρα τα οποία μπορούν να ληφθούν μόνον κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, δεν επιβάλλει ωστόσο θεώρηση της τυχόν μεταγενέστερης τροποποίησεως της προτάσεως αυτής. Αυτό θα ίσχυε μόνον στην περίπτωση που η Επιτροπή είχε αποσύρει την πρότασή της και την είχε αντικαταστήσει με νέα.
- 38 Προκειμένου να εκτιμηθεί το βάσιμο του επιχειρήματος περί ελλείψεως νέας διαβουλεύσεως με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι νέα διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απαιτείται οσάκις το κείμενο που τελικώς υιοθετήθηκε, στο σύνολό του, διαφέρει ως προς την ουσία του από

εκείνο επί του οποίου έχει ήδη προηγηθεί διαβούλευση με το Κοινοβούλιο, με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου οι μεταβολές αντιστοιχούν, κατ' ουσίαν, σε εκπεφρασμένη ευχή του ίδιου του Κοινοβουλίου (αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, C-65/90, Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1992, σ. I-4593, σκέψη 16, και της 5ης Οκτωβρίου 1993, Driessen κ.λπ., C-13/92 έως C-16/92, Συλλογή 1993, σ. I-4751, σκέψη 23).

- 39 Πρέπει συνεπώς να εξετασθεί αν οι τροποποιήσεις που προβάλλει η προσφεύγουσα αφορούν την ουσία του κειμένου θεωρουμένου στο σύνολό του.
- 40 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η αρχική πρόταση της Επιτροπής, όπως και η τροποποιημένη πρόταση, προέβλεπαν, προς τον σκοπό του ελέγχου των εισαγωγών, ποσόστωση 2 εκατομμυρίων τόνων για τις μπανάνες τρίτων χωρών και τις μη παραδοσιακές ΑΚΕ. Η αντικατάσταση του δασμού *ad valorem* με τον ειδικό δασμό, μολονότι βεβαίως συνιστά νομική τροποποίηση, εντάσσεται στην επιδίωξη του σκοπού αυτού. Δεν έχει αποδειχθεί ότι η θέσπιση του ειδικού δασμού θα είχε αναγκαστικά ως αποτέλεσμα να αυξηθούν οι περιορισμοί στις εισαγωγές μπανανών τρίτων χωρών προς την Κοινότητα, δεδομένου ότι ο ειδικός δασμός δεν συνεπάγεται για τους εισαγωγείς κάποιο χρηματικό βάρος σημαντικότερο από τον δασμό ύψους 20 % *ad valorem*. Πρέπει να προστεθεί ότι αυτός ο δασμός *ad valorem*, μολονότι καθιερωθείς στο πλαίσιο της GATT, δεν εφαρμοζόταν παρά σε ορισμένα μόνο κράτη μέλη της Κοινότητας, ενώ στα περισσότερα, με εξαίρεση την προσφεύγουσα, ίσχυαν πιο περιοριστικά καθεστώτα εισαγωγής.
- 41 Η κατανομή της ποσοτώσεως εισαγωγής, τόσο στην αρχική πρόταση όσο και στην τροποποιημένη, γίνεται, όπως σημειώνεται στη δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού, προς διάκριση μεταξύ των επιχειρηματιών οι οποίοι εμπορεύονταν προηγουμένως μπανάνες τρίτων χωρών και μπανάνες μη παραδοσιακές ΑΚΕ, αφενός, και των επιχειρηματιών οι οποίοι εμπορεύονταν προηγουμένως μπανάνες που παράγονταν εντός της Κοινότητας και μπανάνες ΑΚΕ, διατηρώντας όμως και μια ποσότητα διαθέσιμη για τους νέους επιχειρηματίες. Η θέσπιση υπο-ποσοτώσεων για τις διάφορες κατηγορίες επιχειρηματιών, κατά προτίμηση στο αρχικώς προβλεπόμενο συνεταιρικό καθεστώς,

αφορά αποκλειστικώς μια τεχνική λεπτομέρεια σχετική με την πραγματοποίηση της διακρίσεως αυτής, την οποία το Συμβούλιο έκρινε απαραίτητη προς διασφάλιση της καταναλώσεως των κοινοτικών μπανανών και των μπανανών ΑΚΕ και δεν θίγει την ουσιαστική οικονομία του κανονισμού.

- 42 Οι τροποποιήσεις επομένως που επέφερε η Επιτροπή στην πρότασή της δεν επηρέασαν την ουσία του κανονισμού θεωρουμένου στο σύνολό του και, συνεπώς, δεν επέβαλαν νέα διαβούλευση με το Κοινοβούλιο.
- 43 Με βάση όλες τις προηγούμενες σκέψεις, πρέπει να απορριφθεί ο πρώτος λόγος ακυρώσεως περί παραβάσεως ουσιαστικού τύπου.

Επί της παραβιάσεως ουσιαστικών κανόνων του κοινοτικού δικαίου

- 44 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι ο τίτλος IV του κανονισμού αντιβαίνει προς τα άρθρα 39 επ. της Συνθήκης περί κοινής γεωργικής πολιτικής, προς τους κανόνες του ανταγωνισμού, προς ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα και προς την αρχή της αναλογικότητας.
- 45 Το Συμβούλιο αντιτείνει ότι ο κανονισμός είναι σύμφωνος προς τους στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής και προς τους κανόνες του κοινοτικού δικαίου.

Ως προς την παράβαση του άρθρου 39 της Συνθήκης

- 46 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι οι στόχοι που επιδιώκει ο κανονισμός, ήτοι η προστασία ενός κοινοτικού προϊόντος και του εισοδήματος των κοινοτικών παραγωγών, δεν εμπίπτουν στο άρθρο 39 της Συνθήκης. Η προστασία των εισοδημάτων του αγροτικού πληθυσμού δεν μπορεί να εξασφαλισθεί παρά μόνο με την αύξηση της παραγωγικότητας. Η έλλειψη αντιστοιχίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης και η σημαντική αύξηση των τιμών των μπανανών, ιδιαιτέρως στη γερμανική αγορά, καθιστούν σαφές κατά την προσφεύγουσα ότι ο κανονισμός δεν εξασφαλίζει, κατά παράβαση του άρθρου 39 της Συνθήκης, τη σταθεροποίηση των αγορών, την ασφάλεια των προμηθειών και τη λογική διαμόρφωση των τιμών καταναλωτή.
- 47 Προκειμένου να εκτιμηθεί το βάσιμο των αιτιάσεων αυτών, πρέπει προεισαγωγικώς να υπενθυμιστεί ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την επιδίωξη των στόχων της κοινής γεωργικής πολιτικής τα κοινοτικά όργανα πρέπει διαρκώς να μεριμνούν για την απαιτούμενη εναρμόνιση μεταξύ των στόχων αυτών, οι οποίοι ενδεχομένως εμφανίζονται αντιφατικοί εάν θεωρηθούν απομονωμένα, και, αναλόγως με την περίπτωση, να δίδουν προσωρινώς την προτεραιότητα σε κάποιον εξ αυτών, εάν αυτό επιβάλλουν τα γεγονότα ή οι οικονομικές περιστάσεις εν όψει των οποίων τα όργανα εκδίδουν τις αποφάσεις τους (απόφαση της 19ης Μαρτίου 1992, C-311/90, Hierl, Συλλογή 1992, σ. I-2061, σκέψη 13). Η νομολογία δέχεται ομοίως ότι ο κοινοτικός νομοθέτης διαθέτει, στο πεδίο της κοινής γεωργικής πολιτικής, ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, η οποία αντιστοιχεί προς τις πολιτικές ευθύνες που του αναθέτουν τα άρθρα 40 και 43 (βλ. την απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 1990, C-267/88 έως C-285/88, Wuidart κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-435, σκέψη 14, και την προαναφερθείσα απόφαση Hierl, σκέψη 13).
- 48 Σημειωτέον εν συνεχεία ότι το άρθρο 39, παράγραφος 1, της Συνθήκης ρητώς αποβλέπει να αυξήσει την παραγωγικότητα (στοιχείο α') και να διασφαλίσει ένα ικανοποιητικό επίπεδο ζωής για τον αγροτικό πληθυσμό (στοιχείο β') και ότι το άρθρο 40, παράγραφος 3, προβλέπει ορισμένα μέτρα τα οποία να εγγυώνται την πραγματοποίηση των στόχων αυτών και κυρίως επιδοτήσεις της παραγωγής ή της εμπορίας, και κοινούς μηχανισμούς σταθεροποίησης των εισαγωγών, του ίδιου τύπου με αυτούς που προβλέπει ο κανονισμός.

- 49 Επομένως, το Συμβούλιο μπορούσε, χωρίς να παραβιάσει το άρθρο 39 της Συνθήκης, να επιδιώξει την προστασία του εισοδήματος των ενδιαφερομένων αγροτικών πληθυσμών, μέσω της διασφάλισης του επιπέδου της υπάρχουσας κοινοτικής παραγωγής και της προβλέψεως ορισμένων μηχανισμών ικανών να αυξήσουν την αποδοτικότητα της κοινοτικής παραγωγής και ιδίως κοινών κανόνων περί της ποιότητας και περί των οργανώσεων των παραγωγών.
- 50 Δεν μπορεί επιπλέον η προσφεύγουσα να υποστηρίξει ότι ο κανονισμός αντιβαίνει προς τους στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής του άρθρου 39, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και δ', της Συνθήκης, εφόσον αυτός επιδιώκει ακριβώς να σταθεροποιήσει την αγορά μέσω της διασφάλισης της κοινοτικής παραγωγής και μέσω της ρυθμίσεως των εισαγωγών και εγγυάται, μέσω των ιδίων αυτών μηχανισμών και σε συνδυασμό με τη δυνατότητα αυξήσεως εν ανάγκη της ποσοστώσεως εισαγωγής, την ασφάλεια των προμηθειών.
- 51 Όσον αφορά την αιτίαση ότι ο κανονισμός είχε ως αποτέλεσμα, ιδιαιτέρως στην αγορά της προσφεύγουσας, αύξηση των τιμών, σε αντίθεση με τα οριζόμενα στο άρθρο 39, παράγραφος 1, στοιχείο ε', σημειωτέον ότι η δημιουργία κοινής οργανώσεως αγορών, εφόσον υποκαθιστά εθνικά καθεστώτα που χαρακτηρίζονται από σημαντικές αποκλίσεις τιμών, είναι αναπόφευκτο να επιφέρουν αναπροσαρμογή τιμών σε όλη την Κοινότητα και ότι οι λογικές τιμές καταναλωτή είναι ένας στόχος που πρέπει να επιτευχθεί στο επίπεδο όχι της κάθε εθνικής αγοράς, αλλά της κοινής αγοράς συνολικά. Πρέπει να προστεθεί ότι, σύμφωνα με όσα ελέχθησαν στη σκέψη 47, τα κοινοτικά όργανα μπορούν, στο πλαίσιο της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτουν για την καθιέρωση κοινής οργανώσεως των αγορών, να δίδουν προσωρινά την προτεραιότητα σε κάποιους από τους στόχους του άρθρου 39 έναντι άλλων.
- 52 Από τις προηγούμενες σκέψεις προκύπτει ότι η αιτίαση περί παραβάσεως του άρθρου 39 της Συνθήκης είναι αβάσιμη.

Όσον αφορά την υπέρβαση των ορίων των άρθρων 39, 42 και 43 της Συνθήκης

53 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι μια αναπτυξιακή πολιτική υπέρ των κρατών ΑΚΕ, όπως η επιδιωκόμενη με τον κανονισμό, δεν μπορεί να βασίζεται επί των διατάξεων περί κοινής γεωργικής πολιτικής αλλά, το πολύ, επί των άρθρων 235 ή 238 της Συνθήκης.

54 Συναφώς, πρέπει, πρώτον, να υπενθυμιστεί ότι το άρθρο 43 της Συνθήκης συνιστά την κατάλληλη νομική βάση για κάθε κανονιστική ρύθμιση περί της παραγωγής ή της εμπορίας των γεωργικών προϊόντων που απαριθμούνται στο παράρτημα II της Συνθήκης, η οποία να συμβάλλει στην πραγματοποίηση ενός ή περισσότερων από τους στόχους της κοινής γεωργικής πολιτικής που εξαγγέλλονται στο άρθρο 39 της Συνθήκης. Συνεπώς, ακόμη και αν οι ρυθμίσεις αυτές αφορούν ταυτοχρόνως στόχους της γεωργικής πολιτικής και άλλους στόχους, των οποίων η επιδίωξη στηρίζεται σε άλλες διατάξεις της Συνθήκης, η ύπαρξη των διατάξεων αυτών δεν θα αποτελούσε επιχείρημα υπέρ του περιορισμού του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 43 της Συνθήκης (βλ. αποφάσεις της 23ης Φεβρουαρίου 1988, 68/86, Ηνωμένο Βασίλειο κατά Συμβουλίου, Συλλογή σ. 855, σκέψεις 14 και 16, και της 16ης Νοεμβρίου 1989, C-131/87, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1989, σ. 3743, σκέψεις 10 και 11).

55 Πρέπει, δεύτερον, να παρατηρηθεί ότι η δημιουργία κοινής οργάνωσης αγορών απαιτεί, πέραν της ρυθμίσεως της κοινοτικής παραγωγής, την καθιέρωση καθεστώτος εισαγωγής προς εξασφάλιση της σταθερότητας των αγορών και της διαθέσεως της κοινοτικής παραγωγής, αν, όπως εν προκειμένω, η εσωτερική και η εξωτερική κοινή πολιτική συνδέονται αρρήγτως.

- 56 Πρέπει, τρίτον, να σημειωθεί ότι στο πλαίσιο της εφαρμογής των εσωτερικών πολιτικών, ιδίως σε γεωργικά θέματα, τα κοινοτικά όργανα δεν μπορούν να αγνοούν τις διεθνείς δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η Κοινότητα δυνάμει της συμβάσεως του Λομέ.
- 57 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι η αιτίαση περί υπερβάσεως των ορίων των άρθρων 39, 42 και 43 της Συνθήκης, όσον αφορά το καθεστώς εισαγωγών καταγωγής κρατών ΑΚΕ, είναι αβάσιμη.

Όσον αφορά την παραβίαση της αρχής του ανοθεύτου του ανταγωνισμού

- 58 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ισχυρίζεται ότι οι λεπτομέρειες κατανομής της δασμολογικής ποσοστώσεως αντιβαίνουν προς τον σκοπό περί του ανοθεύτου του ανταγωνισμού που προβλέπεται στο άρθρο 3, στοιχείο στ', της Συνθήκης κατά το ότι επιφέρουν, με πράξη της δημοσίας αρχής, ανακατανομή των μεριδίων της αγοράς και των εσόδων εις βάρος των παραδοσιακών εισαγωγέων μπανανών από τρίτες χώρες. Η στέρηση της δυνατότητας των εισαγωγέων αυτών να προμηθεύονται το εμπόρευσμά τους από την κοινοτική αγορά και την αγορά της ΑΚΕ και η υποχρέωσή τους να ζητούν πιστοποιητικά εισαγωγής μπανανών τρίτων χωρών εκ μέρους των επιχειρηματιών κοινοτικών μπανανών και μπανανών ΑΚΕ δημιουργούν, κατά την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, αδικαιολόγητα χρηματοοικονομικά πλεονεκτήματα υπέρ των τελευταίων.
- 59 Συναφώς, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι η καθιέρωση καθεστώτος ανοθεύτου ανταγωνισμού δεν είναι ο μόνος στόχος του άρθρου 3 της Συνθήκης, το οποίο επίσης προβλέπει, κυρίως, την καθιέρωση κοινής γεωργικής πολιτικής.

60 Οι συντάκτες της Συνθήκης, έχοντας συνειδητοποιήσει ότι ορισμένες φορές και υπό ορισμένες συνθήκες η ταυτόχρονη επιδίωξη των δύο αυτών σκοπών μπορούσε να αποδειχθεί δύσκολη, στο άρθρο 42, εδάφιο πρώτο, της Συνθήκης προέβλεψαν:

«Οι διατάξεις του κεφαλαίου του σχετικού με τους κανόνες του ανταγωνισμού δεν εφαρμόζονται στην παραγωγή και στο εμπόριο των γεωργικών προϊόντων, παρά μόνο κατά το μέτρο που ορίζεται από το Συμβούλιο στο πλαίσιο των διατάξεων και σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 43, παράγραφοι 2 και 3, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους του άρθρου 39.»

61 Επομένως, αναγνωρίζονται ταυτοχρόνως η υπεροχή της κοινής γεωργικής πολιτικής έναντι των στόχων της Συνθήκης στον τομέα του ανταγωνισμού και η εξουσία του Συμβουλίου να αποφασίζει σε ποιο βαθμό οι κανόνες του ανταγωνισμού έχουν εφαρμογή στον γεωργικό τομέα.

62 Υπ' αυτές τις συνθήκες, η αιτίαση ότι παραβιάσθηκε η αρχή του ανοθεύτου του ανταγωνισμού δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

63 Τα προβαλλόμενα προς στήριξη της αιτιάσεως αυτής επιχειρήματα περί προκλήσεως ζημίας στους εισαγωγείς μπανανών τρίτων χωρών θα εξετασθούν αμέσως κατωτέρω στο πλαίσιο της ανάλυσεως του λόγου ακυρώσεως περί παραβιάσεως των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου.

Επί της παραβιάσεως των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου

64 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι η κατανομή της δασμολογικής ποσοτώσεως συνιστά αθέμιτη διάκριση εις βάρος των εισαγωγέων μπανανών τρίτων χωρών. Κατ' αυτήν, η απώλεια μεριδίων της αγοράς εκ

μέρους των επιχειρηματιών αυτών συνιστά προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας και της ελεύθερης ασκήσεως των επαγγελματικών τους δραστηριοτήτων, καθώς και των κεκτημένων δικαιωμάτων τους. Η καθιέρωση της δασμολογικής ποσοστώσεως, του τρόπου κατανομής της καθώς και της απαγορεύσεως των εισαγωγών πέραν του ποσοστού της δασμολογικής ποσοστώσεως είναι κατ' αυτήν αντίθετη προς την αρχή της αναλογικότητας, δεδομένου ότι σύστημα αμέσων ενισχύσεων προς τους παραγωγούς θα αρκούσε προς εξασφάλιση της διαθέσεως της παραγωγής των χωρών της Κοινότητας και των χωρών ΑΚΕ.

- 65 Προκειμένου περί της αιτιάσεως ότι παραβιάστηκε η αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η ευνοϊκή, υπέρ των εισαγωγέων μπανανών κοινοτικών και/ή παραδοσιακών ΑΚΕ, κατανομή της δασμολογικής ποσοστώσεως παραχωρεί ουσιαστικά στους τελευταίους, με πράξη της δημοσίας αρχής, το 30 % της αγοράς. Αυτή η δυσμενής για την κατηγορία των εισαγωγέων μπανανών τρίτων χωρών κατανομή, στερούμενη παντελώς ερεσματος, συνιστά κατά την προσφεύγουσα δυσμενή διάκριση αντίθετη προς τη Συνθήκη.
- 66 Επ' αυτού, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι, κατά το άρθρο 40, παράγραφος 3, εδάφιο δεύτερο, της Συνθήκης, η κοινή οργάνωση των γεωργικών αγορών στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής «πρέπει (...) να αποκλείει κάθε διάκριση μεταξύ παραγωγών ή καταναλωτών εντός της Κοινότητας».
- 67 Κατά πάγια νομολογία, η απαγόρευση διακρίσεων που εισάγεται με τη διάταξη αυτή είναι απλώς η ειδική έκφραση της γενικής αρχής της ισότητας, η οποία αποτελεί μία από τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου (βλ. αποφάσεις της 10ης Ιανουαρίου 1992, C-177/90, Kühn, Συλλογή 1992, σ. I-35, σκέψη 18, και της 27ης Ιανουαρίου 1994, C-98/91, Herbrink, Συλλογή 1994, σ. I-223, σκέψη 27) και η οποία επιβάλλει συγκρίσιμες καταστάσεις να μην αντιμετωπίζονται κατά διαφορετικό τρόπο, εκτός αν μια τέτοια διαφοροποίηση δικαιολογείται αντικειμενικώς (βλ. απόφαση της 25ης Νοεμβρίου 1986, 201/85 και 202/85, Klensch κ.λπ., Συλλογή 1986, σ. 3477, σκέψη 9, και προαναφερθείσα απόφαση Wuidart κ.λπ, σκέψη 13).

- 68 Η κοινή οργάνωση αγορών στον τομέα της μπανάνας περιλαμβάνει επιχειρηματίες που δεν είναι ούτε παραγωγοί ούτε καταναλωτές. Ωστόσο, λόγω της γενικότητας της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων, η απαγόρευση των διακρίσεων έχει εξίσου εφαρμογή και επί άλλων κατηγοριών επιχειρηματιών υπαγομένων σε κοινή οργάνωση αγορών.
- 69 Για να διαπιστωθεί αν υπάρχει διάκριση πρέπει, επομένως, να εξετασθεί αν ο προσβαλλόμενος κανονισμός επιφυλάσσει διαφορετική μεταχείριση συγκρισιμων καταστάσεων.
- 70 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, προ της εκδόσεως του κανονισμού, ο τομέας της μπανάνας στο επίπεδο της Κοινότητας χαρακτηριζόταν από τη συνύπαρξη ανοικτών εθνικών αγορών, υποκειμένων εξάλλου σε αποκλίνοντες μεταξύ τους κανόνες, και προστατευόμενων εθνικών αγορών. Τα νομικά καθεστώτα στα οποία υπέκειτο η εισαγωγή των μπανανών στα διάφορα κράτη μέλη ήταν σε μεγάλο βαθμό ταυτόσημα προς αυτά που ίσχυαν στα κράτη αυτά προ της δημιουργίας της Κοινότητας ή προ της προσχωρήσεώς τους στην Κοινότητα.
- 71 Στις ανοικτές εθνικές αγορές, οι επιχειρηματίες μπορούσαν να προμηθεύονται μπανάνες τρίτων χωρών χωρίς να υπόκεινται σε ποσοτικούς περιορισμούς. Οι εισαγωγείς της γερμανικής αγοράς ετύγχαναν μάλιστα δασμολογικής απαλλαγής στο πλαίσιο ποσοτώσεως τακτικώς προσαρμοζομένης βάσει του πρωτοκόλλου για τις μπανάνες. Αντιθέτως, στις προστατευόμενες εθνικές αγορές, οι επιχειρηματίες οι οποίοι εμπορεύονταν μπανάνες κοινοτικές και παραδοσιακές ΑΚΕ είχαν εξασφαλισμένη τη δυνατότητα διαθέσεως των προϊόντων τους, χωρίς να εκτίθενται στον ανταγωνισμό διανομένων ανταγωνιστικότερων μπανανών τρίτων χωρών. Για τους λόγους που εκτίθενται στη σκέψη 5 της παρούσας αποφάσεως, η τιμή πωλήσεως των μπανανών καταγωγής Κοινότητας και ΑΚΕ υπερέβαινε όντως αισθητά εκείνη των μπανανών τρίτων χωρών.

- 72 Πρέπει επομένως να παρατηρηθεί ότι, προ της εκδόσεως του κανονισμού, η κατάσταση των κατηγοριών επιχειρηματιών μεταξύ των οποίων πραγματοποιήθηκε η κατανομή της δασμολογικής ποσοστώσεως δεν ήταν συγκρίσιμη.
- 73 Αληθεύει ότι, μετά τη θέση του κανονισμού σε ισχύ, τα ληφθέντα μέτρα έχουν διαφορετικές επιπτώσεις σε αυτές τις κατηγορίες επιχειρηματιών. Για τους επιχειρηματίες που κατά παράδοση προμηθεύονταν κυρίως μπανάνες τρίτων χωρών εισάγονται στο εξής περιορισμοί ως προς τη δυνατότητά τους να εισάγουν, ενώ σε εκείνους που ήταν μέχρι τότε υποχρεωμένοι να διαθέτουν κυρίως μπανάνες καταγωγής κοινοτικής ή ΑΚΕ παρέχεται η δυνατότητα να εισάγουν καθορισμένες ποσότητες μπανανών τρίτων χωρών.
- 74 Η διαφορετική αυτή μεταχείριση εμφανίζεται ωστόσο ως σύμφυτη προς το σκοπό της ενοποιήσεως των μέχρι τότε κλειστών αγορών, λαμβανομένης υπόψη της διαφορετικής καταστάσεως στην οποία βρίσκονταν οι διάφορες κατηγορίες επιχειρηματιών προ της εγκαθιδρύσεως της κοινής οργανώσεως αγορών. Πράγματι, ο κανονισμός αποβλέπει να εξασφαλίσει τη διάθεση της κοινοτικής παραγωγής και της παραδοσιακής παραγωγής ΑΚΕ, πράγμα που προϋποθέτει την αποκατάσταση κάποιας ισορροπίας μεταξύ των δύο αυτών κατηγοριών επιχειρηματιών.
- 75 Συνεπώς, η αιτίαση περί παραβιάσεως της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.
- 76 Επομένως, η νομιμότητα των μέτρων που ελήφθησαν ως προς τις διάφορες κατηγορίες επιχειρηματιών πρέπει να εξετασθεί στο πλαίσιο των λοιπών αιτιάσεων που προβάλλει η προσφεύγουσα.

- 77 Όσον αφορά την προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι με τον προσβαλλόμενο κανονισμό, αποκλείοντα μακροπρόθεσμα την πρόσβαση σε μερίδια της αγοράς για τους επιχειρηματίες που εκ παραδόσεως προμηθεύονταν κυρίως μπανάνες τρίτων χωρών, προσβλήθηκε το δικαίωμα ιδιοκτησίας των επιχειρηματιών αυτών και εθίγη η ελεύθερη άσκηση των επαγγελματιών τους δραστηριοτήτων.
- 78 Επ' αυτού, πρέπει να παρατηρηθεί ότι τόσο το δικαίωμα ιδιοκτησίας όσο και η ελεύθερη άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας αποτελούν γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου. Οι αρχές αυτές ωστόσο δεν είναι απόλυτες, αλλά πρέπει να νοούνται σε σχέση προς την κοινωνική τους λειτουργία. Επομένως, στην άσκηση του δικαιώματος ιδιοκτησίας και της ελευθερίας ασκήσεως της επαγγελματικής δραστηριότητας μπορούν να επιβληθούν περιορισμοί, ιδίως στο πλαίσιο κοινής οργάνωσης αγορών, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί αυτοί αντιστοιχούν πράγματι σε σκοπούς γενικού συμφέροντος επιδιωκόμενους από την Κοινότητα και δεν συνιστούν, σε σχέση προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, δυσανάλογη και ανεπίτρεπτη παρέμβαση που να θίγει την ίδια την υπόσταση των ανωτέρω αναγνωρισμένων δικαιωμάτων (αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1989, 265/87, Schröder, Συλλογή 1989, σ. 2237, σκέψη 15, της 13ης Ιουλίου 1989, 5/88, Wachauf, Συλλογή 1989, σ. 2609, σκέψη 18, και προαναφερθείσα απόφαση Kühn, σκέψη 16).
- 79 Το δικαίωμα ιδιοκτησίας των ασχολουμένων με μπανάνες τρίτων χωρών επιχειρηματιών δεν θίγεται από την καθιέρωση της κοινοτικής ποσοστώσεως και των κανόνων περί κατανομής της. Πράγματι, κανείς επιχειρηματίας δεν μπορεί να διεκδικήσει δικαίωμα ιδιοκτησίας επί μεριδίου της αγοράς το οποίο κατείχε σε κάποια χρονική στιγμή προγενέστερη της εγκαθιδρύσεως της κοινής οργάνωσης αγορών· η κατοχή ενός τέτοιου μεριδίου της αγοράς αποτελεί απλώς μια προσωρινή οικονομική θέση, εκτεθειμένη στις συγκυριακές μεταβολές των περιστάσεων.
- 80 Ούτε μπορεί ένας επιχειρηματίας να επικαλεστεί κερτημένο δικαίωμα ή, έστω, δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στη διατήρηση μιας υφισταμένης καταστάσεως η οποία μπορεί να τροποποιηθεί δι' αποφάσεως των κοινοτικών οργάνων στο πλαίσιο της εξουσίας εκτιμήσεώς τους (απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 1982, 52/81, Faust κατά Επιτροπής, Συλλογή 1982, σ. 3745, σκέψη 27), πολύ περισσό-

τερο όταν η υφιστάμενη κατάσταση είναι αντίθετη προς τους κανόνες της κοινής αγοράς.

- 81 Όσον αφορά την προβαλλόμενη παρεμπόδιση της ελεύθερης ασκήσεως των επαγγελματικών δραστηριοτήτων, πρέπει να σημειωθεί ότι η καθιέρωση της δασμολογικής ποσοστώσεως και των κανόνων περί κατανομής της μεταβάλλει πραγματικά την ανταγωνιστική θέση των επιχειρηματιών ιδιαίτερος στη γερμανική αγορά, των μόνων μέχρι τότε που μπορούσαν να εισάγουν μπανάνες τρίτων χωρών χωρίς κανένα δασμολογικό περιορισμό στο πλαίσιο ποσοστώσεως ετησίως προσαρμοζομένης στις ανάγκες της αγοράς. Πρέπει ακόμα να εξετασθεί αν οι περιορισμοί αυτοί αντιστοιχούν σε σκοπούς γενικού κοινοτικού συμφέροντος και αν θίγουν την ουσία του δικαιώματος αυτού.
- 82 Ο περιορισμός της δυνατότητας των επιχειρηματιών να εισάγουν μπανάνες τρίτων χωρών στη γερμανική αγορά είναι σύμφυτος προς την εγκαθίδρυση κοινής οργανώσεως αγορών, η οποία αποβλέπει να εξασφαλίσει την επίτευξη των σκοπών του άρθρου 39 της Συνθήκης και την τήρηση των διεθνών υποχρεώσεων που ανέλαβε η Κοινότητα δυνάμει της συμβάσεως του Λομέ. Συγκεκριμένα, η κατάργηση των αποκλιόντων εθνικών καθεστώτων, και ιδιαίτερος του ευνοϊκού καθεστώτος παρεκκλίσεως το οποίο συνέχιζε να ισχύει για τους επιχειρηματίες στη γερμανική αγορά, καθώς και των προστατευτικών καθεστώτων τα οποία ίσχυαν σε άλλες εθνικές αγορές υπέρ των ασχολουμένων με μπανάνες καταγωγής κοινοτικής ή ΑΚΕ επιχειρηματιών, καθιστούσε αναγκαίο τον περιορισμό του όγκου των εισαγωγών μπανανών τρίτων χωρών στην Κοινότητα. Το ζητούμενο, πράγματι, ήταν να εξασφαλιστεί η πραγματοποίηση της κοινής οργανώσεως αγορών, χωρίς όμως να εξαφανιστούν ταυτόχρονα από το σύνολο της κοινής αγοράς οι μπανάνες καταγωγής κοινοτικής και ΑΚΕ συνεπεία της εξαλείψεως των προστατευτικών φραγμών, οι οποίοι εξασφάλιζαν τη διάθεσή τους προστατευοντάς τις από τον ανταγωνισμό των μπανανών τρίτων χωρών.
- 83 Εξάλλου, η διαφορετική κατάσταση των ασχολουμένων με μπανάνες επιχειρηματιών στα διάφορα κράτη μέλη επέβαλλε, εν όψει του σκοπού της ενοποίησης των διαφόρων εθνικών αγορών, την καθιέρωση μηχανισμού κατανομής

της δασμολογικής ποσοτώσεως μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών επιχειρηματιών. Ο μηχανισμός αυτός αποβλέπει να ωθήσει τους ασχολούμενους με μπανάνες κοινοτικές και παραδοσιακές ΑΚΕ επιχειρηματίες να προμηθεύονται μπανάνες τρίτων χωρών και, ταυτόχρονα, τους εισαγωγείς μπανανών τρίτων χωρών να διανέμουν μπανάνες καταγωγής κοινοτικής ή ΑΚΕ. Πρέπει εξάλλου να επιτρέψει, μακροπρόθεσμα, στους επιχειρηματίες που κατά παράδοση εμπορεύονταν μπανάνες τρίτων χωρών να μετέχουν, στο επίπεδο της συνολικής κοινοτικής ποσοτώσεως, και στις δύο δημιουργηθείσες υποποσοτώσεις.

84 Όσον αφορά ιδιαιτέρως την επίκριση της προσφεύγουσας ότι η εφαρμογή του κανονισμού οδήγησε σε εμπόριο πιστοποιητικών εισαγωγής μεταξύ των ασχολουμένων με μπανάνες κοινοτικές και παραδοσιακές ΑΚΕ επιχειρηματιών και των παραδοσιακών εισαγωγέων μπανανών τρίτων χωρών, επί ζημιά των τελευταίων, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι ο κανονισμός, στο άρθρο 20, δέχεται την αρχή του μεταβιβαστού των πιστοποιητικών. Πρακτική συνέπεια της αρχής αυτής είναι ότι ο κάτοχος πιστοποιητικού, αντί να προβεί ο ίδιος στην εισαγωγή και την πώληση μπανανών τρίτων χωρών, μπορεί να εκχωρήσει το δικαίωμά του για εισαγωγή σε άλλο επιχειρηματία που θέλει να προβεί ο ίδιος στην εισαγωγή.

85 Ωστόσο, η αρχή του μεταβιβαστού, το καθεστώς της οποίας ρυθμίζεται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1442/93 της Επιτροπής, της 10ης Ιουνίου 1993, περί λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του καθεστώτος εισαγωγής μπανανών στην Κοινότητα (ΕΕ 1993, L 142, σ. 6), εκδοθέντα μετά την άσκηση της παρούσας προσφυγής, δεν ισχύει μόνον ως προς την κοινή οργάνωση αγορών ειδικώς στον τομέα της μπανάνας, αλλά υφίσταται σε και άλλους τομείς της κοινής γεωργικής πολιτικής, ιδίως όσον αφορά τις εμπορικές σχέσεις με τρίτες χώρες.

86 Επιπλέον, η εκχώρηση πιστοποιητικών εισαγωγής αποτελεί δικαίωμα, το οποίο επιτρέπεται από τον κανονισμό να ασκούν οι διάφορες κατηγορίες επιχειρηματιών αναλόγως προς τα εμπορικά τους συμφέροντα. Το οικονομικό πλεονέκτημα που μπορεί ενδεχομένως να παράσχει η πώληση αυτού του είδους στους

ασχολούμενους με μπανάνες κοινοτικές και παραδοσιακές ΑΚΕ επιχειρηματίες αποτελεί αναγκαία συνέπεια της αρχής του μεταβιβαστού των πιστοποιητικών και πρέπει να κριθεί εντεταγμένο στο σύνολο των μέτρων που έλαβε το Συμβούλιο προκειμένου να εξασφαλίσει τη διάθεση των κοινοτικών και παραδοσιακών ΑΚΕ προϊόντων. Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να θεωρηθεί ως μέσο προοριζόμενο να συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρηματιών που εμπορεύονται μπανάνες καταγωγής κοινοτικής και ΑΚΕ και να διευκολύνει την ενοποίηση των αγορών των κρατών μελών.

- 87 Από τις προηγούμενες σκέψεις συνάγεται ότι η προσβολή του δικαιώματος των παραδοσιακών επιχειρηματιών προς ελεύθερη άσκηση των επαγγελματιών τους δραστηριοτήτων, που επιφέρει ο κανονισμός, αντιστοιχεί σε σκοπούς γενικού κοινοτικού συμφέροντος και δεν θίγει την ουσία του δικαιώματος αυτού.
- 88 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται επιπλέον ότι το καθεστώς του εμπορίου με τρίτες χώρες αντιβαίνει προς την αρχή της αναλογικότητας, καθόσον ο σκοπός της υποστηρίξεως των παραγωγών ΑΚΕ καθώς και της εγγυήσεως των εσόδων των κοινοτικών παραγωγών θα μπορούσε να επιτευχθεί με μέσα που να θίγουν λιγότερο τον ανταγωνισμό και τα συμφέροντα ορισμένων κατηγοριών επιχειρηματιών.
- 89 Πρέπει συναφώς να υπενθυμιστεί ότι ο κοινοτικός νομοθέτης διαθέτει, στο πεδίο της κοινής γεωργικής πολιτικής, ευρεία εξουσία εκτιμήσεως η οποία αντιστοιχεί προς τις πολιτικές ευθύνες που του αναθέτουν τα άρθρα 40 και 43 της Συνθήκης.
- 90 Πράγματι, το Δικαστήριο έκρινε ότι η νομιμότητα ενός μέτρου που λαμβάνεται στο πεδίο αυτό μπορεί να επηρεαστεί μόνον όταν αυτό είναι προδήλως ακατάλληλο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από το αρμόδιο όργανο σκοπού. Ειδικότερα, όταν για τη θέσπιση μιας ρυθμίσεως ο κοινοτικός νομοθέτης είναι αναγκασμένος να εκτιμήσει τα μελλοντικά αποτελέσματα της ρυθμίσεως και τα αποτελέσματα αυτά δεν μπορούν να προβλεφθούν με ακρίβεια, η εκτίμησή του δεν μπορεί να επικριθεί παρά μόνον εφόσον προκύπτει ότι αυτή είναι καταφανώς εσφαλμένη ενόψει των στοιχείων που ο εν λόγω νομοθέτης διέθετε κατά

τον χρόνο εκδόσεως της ρυθμίσεως (προαναφερθείσα απόφαση Wuidart κ.λπ., σκέψη 14, και απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 1990, C-331/88, Fedesa κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-4023, σκέψη 14).

91 Αυτός ο περιορισμός του ελέγχου του Δικαστηρίου επιβάλλεται ιδιαίτερος όταν, κατά την πραγματοποίηση της κοινής οργανώσεως αγορών, το Συμβούλιο υποχρεούται να διατηρείται μεταξύ διισταμένων συμφερόντων και, συνεπώς, να επιλέγει μεταξύ διαφόρων εναλλακτικών πολιτικών λύσεων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές του.

92 Εν προκειμένω, από την ενώπιον του Δικαστηρίου συζήτηση προκύπτει ότι το Συμβούλιο έπρεπε κυρίως να συμφιλιώσει τα αντιτιθέμενα συμφέροντα κρατών μελών τα οποία παράγουν μπανάνες και τα οποία επιδίωκαν να εξασφαλίσουν, υπέρ του γεωργικού τους πληθυσμού που ζει σε οικονομικά λιγότερο ευνοημένες περιοχές, τη διάθεση μιας παραγωγής ζωτικής σημασίας για τον πληθυσμό αυτό και να αποφύγουν έτσι μια κοινωνική αναταραχή, αφενός, και, αφετέρου, άλλων κρατών μελών τα οποία δεν παράγουν μπανάνες και τα οποία επιδίωκαν να εξασφαλίσουν, υπέρ των καταναλωτών τους, την προμήθεια μπανανών με τις καλύτερες δυνατές τιμές και απεριόριστη πρόσβαση στην παραγωγή τρίτων χωρών.

93 Η Γερμανική Κυβέρνηση παρατηρεί ότι ο επιδιωκόμενος σκοπός θα μπορούσε να επιτευχθεί με μέτρα λιγότερο περιοριστικά, ήτοι με ένα περισσότερο ανεπτυγμένο πρόγραμμα ενισχύσεων προς τους παραγωγούς της Κοινότητας και των χωρών ΑΚΕ συνοδευόμενο από σύστημα εισφορών επί των εισαγωγών μπανανών τρίτων χωρών, το οποίο θα επέτρεπε τη χρηματοδότηση αυτού του προγράμματος ενισχύσεων.

94 Μολονότι δεν αποκλείεται να ήταν δυνατή η χρησιμοποίηση και άλλων μέσων προς επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος, ωστόσο το Δικαστήριο δεν μπορεί να υποκαταστήσει το Συμβούλιο στην εκτίμησή του περί του αν τα μέτρα που έλαβε ο κοινοτικός νομοθέτης ήταν ή όχι πρόσφορα, στον βαθμό που δεν αποδείχθηκε ότι τα μέτρα αυτά ήταν εμφανώς απρόσφορα για την πραγματοποίηση του επιδιωκόμενου σκοπού.

95 Η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι το Συμβούλιο έλαβε μέτρα εμφανώς απρόσφορα ή ότι προέβη σε εκτίμηση εμφανώς εσφαλμένη με βάση τα στοιχεία που ήταν διαθέσιμα τη στιγμή που θεσπίστηκε η ρύθμιση.

- 96 Πρέπει να προστεθεί ότι το καθεστώς εμπορίου με τις τρίτες χώρες, και ειδικότερα η καθιέρωση δασμολογικής ποσοστώσεως και μηχανισμού κατανομής, συνιστά απλώς ένα από τα μέσα που προβλέπει ο κανονισμός για τη διασφάλιση κυρίως της καταναλώσεως της κοινοτικής παραγωγής, πέραν της καθιέρωσης κοινών προδιαγραφών ποιότητας και εμπορίας και προγράμματος ενισχύσεων.
- 97 Εξάλλου, δεν είναι πρόδηλον ότι τα μέτρα που προτείνει εναλλακτικώς η προσφεύγουσα θα ήταν κατάλληλα για την πραγματοποίηση του σκοπού της ενοποίησης των αγορών, η οποία αποτελεί προϋπόθεση της κοινής οργάνωσης αγορών.
- 98 Επομένως, οι αιτιάσεις περί προσβολής του δικαιώματος ιδιοκτησίας, περί καταστρατηγήσεως κεκτημένων δικαιωμάτων, περί παρεμποδίσεως της ελεύθερης ασκήσεως επαγγελματικών δραστηριοτήτων και περί μη τηρήσεως της αρχής της αναλογικότητας πρέπει επίσης να απορριφθούν ως αβάσιμες.
- 99 Από το σύνολο των προηγουμένων σκέψεων συνάγεται ότι ο λόγος ακυρώσεως περί παραβιάσεως των ουσιαστικών κανόνων του κοινοτικού δικαίου πρέπει να απορριφθεί.

Επί της παραβάσεως του άρθρου 168 της συμβάσεως του Λομέ

- 100 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι το άρθρο 168, παράγραφος 1, της συμβάσεως του Λομέ απαλλάσσει την εισαγωγή προϊόντων

ΑΚΕ από κάθε δασμό. Κατ' αυτήν, το Συμβούλιο δεν μπορεί να επικαλεστεί την παράγραφο 2, στοιχείο α', του άρθρου αυτού προκειμένου να επιβάλλει διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των παραδοσιακών και των μη παραδοσιακών εισαγωγών μπανανών ΑΚΕ.

101 Συναφώς, αρκεί να παρατηρηθεί ότι, ως προς την καθιέρωση δασμολογικής ποσοτώσεως, η εισαγωγή μπανανών καταγωγής κρατών ΑΚΕ εμπίπτει στο άρθρο 168, παράγραφος 2, στοιχείο α', σημείο ii, της συμβάσεως του Λομέ, το οποίο παρατίθεται στη σκέψη 10 της παρούσας αποφάσεως. Σύμφωνα με το πρωτόκολλο αριθ. 5, η Κοινότητα οφείλει να δέχεται την αδασμολόγητη είσοδο των ποσοτήτων μπανανών που όντως εισήχθησαν «με μηδενικό δασμό» από κάθε κράτος ΑΚΕ, παραδοσιακό προμηθευτή κατά τη διάρκεια του καλύτερου έτους προ του 1991. Τα σχετικά με το πρωτόκολλο αυτό παραρτήματα LXXIV και LXXV επιβεβαιώνουν εξάλλου ότι μόνη υποχρέωση της Κοινότητας είναι να διατηρήσει, όσον αφορά την πρόσβαση των μπανανών ΑΚΕ στην κοινοτική αγορά, τα πλεονεκτήματα των κρατών ΑΚΕ που προϋπήρχαν της συμβάσεως του Λομέ.

102 Υπ' αυτές τις συνθήκες, ο λόγος ακυρώσεως περί παραβάσεως του άρθρου 168 της συμβάσεως του Λομέ πρέπει να απορριφθεί.

Επί της παραβάσεως των κανόνων της GATT

103 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποστηρίζει ότι η τήρηση των κανόνων της GATT αποτελεί προϋπόθεση της νομιμότητας των κοινοτικών πράξεων, χωρίς να εξετάζεται οποιοδήποτε ζήτημα σχετικό με το άμεσο αποτέλεσμα της Γενικής Συμφωνίας, και ότι ο κανονισμός αντιβαίνει ευθέως προς ορισμένες θεμελιώδεις διατάξεις της Συμφωνίας αυτής.

104 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο ειδικότερα από την Επιτροπή, αντιτείνει ότι, ενόψει της ιδιάζουσας φύσεώς της, δεν μπορεί να γίνει επίκληση της GATT

προς αμφισβήτηση της νομιμότητας κοινοτικής πράξεως, πλην της ειδικής περιπτώσεως κατά την οποία οι κοινοτικές διατάξεις θεσπίστηκαν προς συμμόρφωση σε υποχρεώσεις ανειλημμένες στο πλαίσιο της GATT.

- 105 Για να κριθεί αν η προσφεύγουσα μπορεί να επικαλεστεί ορισμένες διατάξεις της GATT προκειμένου να αμφισβητήσει τη νομιμότητα του κανονισμού, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει ότι οι διατάξεις της Γενικής Συμφωνίας έχουν ως αποτέλεσμα να δεσμεύουν την Κοινότητα. Ωστόσο δέχθηκε επίσης ότι, προκειμένου να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις της GATT εντός της κοινοτικής έννομης τάξης, πρέπει να εξετάζεται ταυτοχρόνως το πνεύμα, το γράμμα και η οικονομία της Γενικής Συμφωνίας.
- 106 Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε κατά πάγια νομολογία ότι η GATT, η οποία, κατά το προοίμιό της, θεμελιώνεται επί της αρχής των διαπραγματεύσεων που διεξήχθησαν επί «βάσεως αμοιβαιότητας και αμφίδρομων πλεονεκτημάτων», χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη χαλαρότητα των διατάξεών της, κυρίως εκείνων που αφορούν τις δυνατότητες εξαιρέσεων, τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν σε περίπτωση που παρουσιαστούν εξαιρετικές δυσκολίες και τη ρύθμιση των διαφορών μεταξύ των συμβαλλομένων μερών.
- 107 Το Δικαστήριο δέχθηκε ότι τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν, για τη ρύθμιση των διαφορών, αναλόγως με την περίπτωση, αντιπροσωπείες ή γραπτές προτάσεις οι οποίες πρέπει να «εξετάζονται με κατανόηση», έρευνες συνοδευόμενες ενδεχομένως από συστάσεις, διαβουλεύσεις ή αποφάσεις των *συμβαλλομένων μερών*, στις οποίες περιλαμβάνεται και η απόφαση περί εξουσιοδότησεως ορισμένων συμβαλλομένων μερών να αναστείλουν, έναντι των άλλων, την εφαρμογή κάθε πάραχωρήσεως ή άλλης υποχρεώσεως που απορρέει από τη Γενική Συμφωνία και, τέλος, σε περίπτωση τέτοιας αναστολής, τη δυνατότητα του ενδιαφερομένου μέρους να καταγγείλει τη Συμφωνία αυτή.
- 108 Σημείωσε επίσης ότι, σε περίπτωση που, λόγω δεσμεύσεως ανειλημμένης δυνάμει της Γενικής Συμφωνίας ή πάραχωρήσεως σχετικής με προτίμηση, ορισμένοι παραγωγοί υφίστανται ή κινδυνεύουν να υποστούν σοβαρή ζημία, το

άρθρο XIX αναγνωρίζει στα συμβαλλόμενα μέρη τη δυνατότητα να αναστείλουν μονομερώς τη δέσμευση, καθώς και να ανακαλέσουν ή να τροποποιήσουν την παραχώρηση, είτε κατόπιν διαβουλεύσεως με το σύνολο των συμβαλλομένων μερών και, ελλείψει συμφωνίας, μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών, είτε ακόμη προσωρινώς και χωρίς προηγούμενη διαβούλευση, αν υπάρχει επείγουσα ανάγκη (βλ. αποφάσεις της 12ης Δεκεμβρίου 1972, 21/72 έως 24/72, International Fruit Company, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 279, σκέψεις 21, 25 και 26 της 24ης Οκτωβρίου 1973, 9/73, Schlüter, Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 709, σκέψη 29 της 16ης Μαρτίου 1983, 266/81, SIOT, Συλλογή 1983, σ. 731, σκέψη 28, και 267/81, 268/81 και 269/81, SPI και SAMI, Συλλογή 1983, σ. 801, σκέψη 23).

- 109 Οι ιδιαιτερότητες αυτές της Γενικής Συμφωνίας, τις οποίες επισήμανε το Δικαστήριο για να καταλήξει ότι ένας ιδιώτης υπήκοος κράτους μέλους της Κοινότητας δεν μπορεί να στηριχθεί επ' αυτών και να αμφισβητήσει τη νομιμότητα κοινοτικής πράξεως, δεν επιτρέπουν επίσης στο Δικαστήριο να λάβει υπόψη του τις διατάξεις της Γενικής Συμφωνίας προκειμένου να εκτιμήσει τη νομιμότητα ενός κανονισμού στο πλαίσιο προσφυγής που ασκήθηκε από κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 173, εδάφιο πρώτο, της Συνθήκης.
- 110 Πράγματι, οι διάφορες ιδιαιτερότητες που επισημάνθηκαν ανωτέρω καθιστούν προφανές ότι οι κανόνες της Γενικής Συμφωνίας υπόκεινται σε ορισμένες προϋποθέσεις και ότι από το πνεύμα, το γράμμα και την οικονομία της Συμφωνίας δεν μπορεί να συναχθεί υποχρέωση των συμβαλλομένων μερών να αναγνωρίσουν στους κανόνες αυτούς ισχύ κανόνων διεθνούς δικαίου με άμεση εφαρμογή εντός των εννόμων τάξεών τους.
- 111 Ελλείψει τέτοιας υποχρέωσης απορρέουσας από την ίδια τη Συμφωνία, το Δικαστήριο μπορεί να ελέγξει τη νομιμότητα της επίδικης κοινοτικής πράξεως σε σχέση προς τους κανόνες της GATT μόνο στην υποθετική περίπτωση κατά την οποία η Κοινότητα θέλησε να προβεί στην εκτέλεση μιας συγκεκριμένης

υποχρέωσης ανειλημμένης στο πλαίσιο της GATT ή κατά την οποία η κοινοτική πράξη παραπέμπει ευθέως σε ρητώς καθοριζόμενες διατάξεις της Γενικής Συμφωνίας (βλ. αποφάσεις της 22ας Ιουνίου 1989, 70/87, Fediol, Συλλογή 1989, σ. 1781, και της 7ης Μαΐου 1991, C-69/89, Nakajima, Συλλογή 1991, σ. I-2069).

- 112 Από τα προηγουμένως αναπτυχθέντα προκύπτει ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν μπορεί να επικαλεστεί τις διατάξεις της GATT προκειμένου να αμφισβητήσει τη νομιμότητα ορισμένων διατάξεων του κανονισμού.

Επί της παραβίασης του πρωτοκόλλου για τις μπανάνες

- 113 Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας διατείνεται ότι το πρωτόκολλο για τις μπανάνες αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της Συνθήκης και ότι κάθε τροποποίηση του πρωτοκόλλου αυτού θα έπρεπε να γίνεται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 236 της Συνθήκης. Η εξαίρεση από τον κανόνα της ομοφωνίας, την οποία προβλέπει το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου για τις μπανάνες, δεν αφορά, κατ' αυτήν, παρά μόνον τη δυνατότητα τροποποίησης μιας ετησίας ποσοτώσεως και δεν επιτρέπει την κατάργηση του ίδιου του πρωτοκόλλου.
- 114 Πρέπει πρώτον να αναγνωριστεί ότι το πρωτόκολλο για τις μπανάνες αποτελεί όντως αναπόσπαστο μέρος της Συνθήκης, ως παράρτημα στη σύμβαση εφαρμογής περί συνδέσεως υπερπόντιων χωρών και εδαφών με την Κοινότητα, μολονότι η ισχύς της συμβάσεως αυτής έληξε από τις 31 Δεκεμβρίου 1962.
- 115 Ωστόσο, το πρωτόκολλο αυτό συνομολογήθηκε ως μεταβατικό μέτρο, μέχρις ότου ρυθμιστούν κατά ενιαίο τρόπο οι προϋποθέσεις εισαγωγής μπανανών στην κοινή αγορά. Μια ένδειξη που καθιστά προφανή τον μεταβατικό του

χαρακτήρα είναι η πρόβλεψη διαδοχικών σταδίων στην πραγματοποίηση της κοινής αγοράς, τα οποία επιφέρουν κάθε φορά μείωση της ποσοστώσεως σε σχέση προς τις εισαγωγές του έτους 1956, το οποίο λαμβάνεται ως βάση.

- 116 Εντός της λογικής αυτής, το πρωτόκολλο προβλέπει, στο σημείο 4, τρίτο εδάφιο, ότι, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, το Συμβούλιο αποφασίζει, με ειδική πλειοψηφία, την κατάργηση ή την τροποποίηση της ποσοστώσεως αυτής, χωρίς καμία επιφύλαξη ως προς τη χρονική διάρκεια ισχύος της αποφάσεως περί καταργήσεως.
- 117 Σημειωτέον, εξάλλου, ότι η αποδοχή της απόψεως που υποστηρίζει η προσφεύγουσα θα οδηγούσε στο αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η δημιουργία κοινής οργάνωσης αγορών στον τομέα της μπανάνας, υπό τις συνθήκες που προβλέπει το άρθρο 43, παράγραφος 2, της Συνθήκης. Ούτε είναι δυνατόν το πρωτόκολλο να έχει ως συνέπεια την παρέκκλιση από μια θεμελιώδη διάταξη της Συνθήκης.
- 118 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι ο λόγος ακυρώσεως περί παραβάσεως του πρωτοκόλλου για τις μπανάνες πρέπει να απορριφθεί.
- 119 Δεδομένου ότι κανείς λόγος ακυρώσεως δεν έγινε δεκτός, η προσφυγή της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 120 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβαν-

νομένων και των σχετικών προς τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή που παρενέβησαν στη διαφορά θα φέρουν τα έξοδά τους.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

- 1) **Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) **Καταδικάζει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων και των σχετικών προς τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων.**
- 3) **Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη που παρενέβησαν φέρουν τα έξοδά τους.**

Due

Mancini

Moitinho de Almeida

Diez de Velasco

Edward

Κακούρης

Joliet

Schockweiler

Rodríguez Iglesias

Grévisse

Zuleeg

Kapteyn

Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Οκτωβρίου 1994.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

O. Due